

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin gerekçesi şöyledir :

"3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun'un Mükerrer 8. maddesinin 2 numaralı fıkrasında yer alan, "Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca belirlenip açıklanan usul ve esaslara uymayan, üretici veya ithalatçı kuruluşlar, bunların satış, bakım-onarım servislerinde görevli elemanları ile ödeme kaydedici cihazları kullanma mecburiyeti bulunan mükellefler hakkında; her bir tespit için ayrı ayrı olmak üzere, Vergi Usul Kanunu'na bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvelde yer alan birinci derece usulsüzlük cezalarının beş katı uygulanır" kuralına dayanılarak Maliye Bakanlığı'nca düzenlenen 3100 sayılı Kanun'a ilişkin 27 seri numaralı tebliğde öngörülen, aldıkları ödeme kaydedici cihazları

alış faturasının düzenlendiği tarihten itibaren onbeş gün içerisinde vergi dairesine kayıt ettirme zorunluluğuna uymayıp, bu süre geçtikten sonra başvuruda bulunduğu gerekçesiyle davalı Kızılbey Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce davacı Feza Tarım İlaçları Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi adına kesilen 18.000.000- lira tutarındaki usulsüzlük cezasının kaldırılması istemiyle Mahkememizde açılan işbu davada uygulanacak kural olduğunda duraksama bulunmayan anılan Yasa kuralının öncelikle Anayasa'ya uygunluk bakımından re'sen irdelenmesi Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa

Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi uyarınca gerekli görüldüğünden konunun bu yönden incelenmesine geçildi:

Kanunsuz suç ve cezanın olamayacağı yolundaki genel hukuk kuralı, demokrasiyi yönetim biçimi olarak benimsemiş tüm uygar ülkelerde genel kabul görerek evrensel bir kural haline gelmiş olup, aynı ilkeyi benimseyerek pozitif hukuk alanına taşıyan 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlıklı 38. maddesinin ilk fıkrasında, "kimse, kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz" kuralına yer verilerek "suçun yasallığı", üçüncü fıkrasında da "ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur" kuralına yer verilerek "cezanın yasallığı" ilkeleri getirilmiştir. "Suç ve cezanın yasallığı" ilkesi; Anayasa'nın yasaklayıcı ve buyurucu kuralları ile gerek toplum yaşamı, gerek kişi hak ve özgürlükleri yönlerinden getirdiği güvencelere aykırı olmamak koşuluyla bu konuda gerekli düzenlemeleri yapma yetkisinin yalnız yasa koyucuya ilişkin olmasını zorunlu kılar.

Anayasa hukukunun temel ilkelerinden birini oluşturan suç ve cezada yasallık ilkesi, özgürlük ve insan haklarının gelişerek bireyin öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun da temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Günümüzde bu ilkeye uluslararası hukukta ve insan hakları belgelerinde de yer verilmektedir.

Anayasa'nın 38. maddesine göre hangi eylemlerin suç sayılacağı ancak yasayla öngörülebilir. Anayasa'nın 7. ve 87. maddeleri gereğince yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ait olup, bu yetki devredilemez. Anayasadaki açıklık karşısında

yürütmenin suç oluşturabilmesi olanaklı değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin verilebileceği öngörülmekte ve kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek konular sayılmaktadır. Anayasa'nın "suç ve cezalara ilişkin esaslar" başlığını taşıyan 38. maddesi, kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyecek yasak alan kapsamına girmektedir. Yürütme organının kanun hükmünde kararname ile suç oluşturmaya Anayasa'da izin verilmez iken, düzenleme olanakları ve biçimleri kanun hükmünde kararnamelere göre çok daha kolay olan ve hukuk kuralları hiyerarşisinde daha sonra gelen idari düzenlemelerle kimi eylemlerin suç sayılması değinilen Anayasa kurallarına aykırı düşer.

"Kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesinin esası, yasa tarafından suçun, yani ne gibi eylemlerin yasaklandığının hiçbir şüpheye yer verilmeyecek biçimde belirtilmesinden ve buna göre cezanın yasayla belirlenmesinden ibarettir. Kişinin, kanunla yasaklanan eylemleri ve bunların cezalarını önceden bilmesi gerekir. Bu durum, kişinin temel hak ve özgürlüklerinin güvencesidir. Bu nedenle de Anayasa'nın kişinin temel hak ve ödevlerine ilişkin bulunan ikinci bölümünde bu güvenceye yer verilmiştir.

Tüm bunlar suç ve cezaların yalnızca yasayla konulup kaldırılmasının yeterli olmadığı, konulan kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olması gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Yasayı bilmemenin özür sayılamayacağı bir ceza hukuku ilkesi olduğuna göre, yasanın herkesçe anlaşılacak ölçüde açık olması da bunun doğal sonucudur.

Dava konusu olayda uygulanan 3100 sayılı Yasanın Mükerrer 8. maddesinin 2 numaralı fıkrasında yer alan kural ile Maliye Bakanlığı'nca belirlenip açıklanan usul ve esaslara uyulmasının idari suç oluşturacağı belirtilmektedir. Böylece Maliye Bakanlığı'nın anılan Yasa kapsamında yaptığı bir idari düzenlenmeye aykırı davranılması başlıbaşına bir suç sayılmakta, 3100 sayılı Yasa ile suç belirlenmemekte, bir eylemin suç olma niteliği Maliye Bakanlığı'nın alacağı bir idari karara bırakılmaktadır. Bunun ise Anayasa'nın 38. maddesinde öngörülen ve idari suçlar için de uygulanacağında duraksamaya yer olmayan "suçun yasallığı" ilkesine aykırılığı açıktır.

Öte yandan, Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin Başlangıç'ta belirtilen temel ilkelere dayanan bir Devlet olduğu vurgulanmış, 176. maddesi ile Anayasa metni içinde olduğu açıklanan "Başlangıç" bölümünde ise, güçler ayrılığı ilkesine yer verilmiştir. Bu ilke gereği yasama, yürütme ve yargı yetkilerini kullanacak organlar Anayasa'nın 7., 8. ve 9. maddelerinde gösterilmiştir. Bu bağlamda, Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisince kullanılacağı ve devredilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Bu kural karşısında, Anayasa'da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına yasal ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa'da öngörülen ayırık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

Esas Sayısı : 1996/11
Karar Sayısı : 1997/4

Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir. Temel kuralları koymadan, ölçüsünü belirlemeden ve sınırını çizmeden yürütmeye düzenleme yetkisi veren kural, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı düşer.

Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi gereğince hangi eylemin suç sayılacağına yasayla belirlenmesi zorunludur. 3100 sayılı Yasanın Mükerrer 8.maddesinin 2 numaralı fıkrası uyarınca ölçüsü belli olmayan düzenleme yetkisine sahip bulunan Maliye Bakanlığı bu yolla hangi eylemlerin idari suç sayılıp sayılmayacağını belirlemiş olmaktadır. Bunun ise Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırılığı açıktır.

Nitekim 22.9.1995 günlü ve 22412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan E: 1993/42, K: 1994/72 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı da bu görüşü doğrulamaktadır.

Belirtilen nedenlerle 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanma Mecburiyeti Hakkında Kanun'un Mükerrer 8. maddesinin 2 numaralı fıkrası Anayasa'nın 2., 7. ve 38. maddelerine aykırı görüldüğünden, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi uyarınca itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına ve anılan Yasa maddesinde belirtilen belgelerin tasdikli örneklerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine karar verildi.""